

เทศน์อบรมพระสงฆ์ ณ วัดป่าบ้านตาด

เนื่องในวันอธิษฐานเข้าพรรษา

เมื่อเย็นวันที่ ๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒

ปฏิบัติให้เห็นตัวจิตจริง ๆ เป็นอย่างไร

ทุกอย่าง ๆ มันลดลง ร่างกายนี่ลดลงทุกอย่าง ๆ มือสั่นแล้วนะเดี๋ยวนี้ มือเริ่มสั่นแล้ว ทุกปีไม่สั่น ปีนี้เริ่มสั่น จะจับอะไรสั่น มันเป็นของมันแล้ว ปีนี้เห็นชัด มือก็สั่น เรื่องธาตุเรื่องขันธ์นี่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยนะ เปลี่ยนเพื่อลดลง ๆ มีแต่จิตเท่านั้นละ จิตนี้เรียกว่าคงเส้นคงวา แต่สังขารร่างกายนี่เปลี่ยนไป ๆ อายุเรามันก็ถึง ๙๖ แล้ว มันก็ควรแล้ว มันก้าวเข้าเขตนั้นแล้ว จะให้มันเป็นธรรมดาไม่ได้ การอยู่นอกพรรษาและในพรรษา ในพรรษานี้เป็นความเข้มงวดกวดขันให้ต่างกับนอกพรรษามันถึงถูกต้องตามที่ท่านพูดไว้แล้วว่าไม่เข้าพรรษานี้พระเพณพ่าน ๆ เหยียบคันไไร่คันนาเขาจนเขาได้บ่น ต่อมาจึงให้เข้าพรรษาในพรรษาสามเดือนนี้ไม่ให้พระออกไปที่ไหน ให้ประกอบความพากเพียรอยู่ตามสถานที่ของตน เป็นอย่างนั้นนะ

จึงได้มีเข้าพรรษา แต่ก่อนไม่มีเข้าพรรษา ข้อตำหนิตีเดียของเขาพระพุทธเจ้าก็นำมาพิจารณา จึงว่าในพรรษาไม่ให้ออกไปไหน เวลานี้เป็นเวลาเข้าพรรษา เป็นเวลาที่เข้มงวดกวดขันในทางความพากเพียร ไปไหนไม่ไปไหนกับอยู่ในพรรษานี้เป็นเวลาที่จะได้เข้มงวดกวดขันในทางความพากเพียร ความพากเพียรเพื่อจะระงับดับความฟุ้งเพื่อเห่อเหิมภายในจิตนี้เป็นสำคัญมาก จิตใจนี้ติดดินมากทีเดียว ไม่มีอะไรจะติดดินยิ่งกว่าใจ ใจนี้ติดดินมาก จึงต้องใช้ความเพียรคือสติครอบมันอยู่เสมอ ถ้าสติตีความเพียรก็ก้าวเดิน ถ้าสติขาดเป็นวรรคเป็นตอนไปนี้ความเพียรก็หยุด ๆ ยั้ง ๆ ไม่ค่อยก้าวเดิน ถ้ามีสติระมัดระวังอยู่ตลอดเวลาเป็นที่แน่ใจได้ว่าผู้นั้นตั้งตัวได้แน่นอน เราเคยดำเนินมาแล้ว

เรื่องสติจึงยกให้เป็นอันดับหนึ่งในการประกอบความเพียร จะเป็นทีธรรมดาก็ตาม เป็นเวลาที่เดินจงกรมนั่งสมาธิก็ตาม สตินี้เป็นสำคัญมากทีเดียว ถ้าขาดสติเมื่อไรก็ขาดความเพียร ถ้าสติติดแน่นกันอยู่แล้วความเพียรก็ก้าวเดิน นี่สำคัญให้จำเอาไว้ทุกคน ตั้งสติไม่ใช่ตั้งธรรมดานะ ผู้ที่จะเร่งรัดให้ถึงมรรคถึงผลจริง ๆ สติกับจิตนี้ไม่จากกัน ละ ขาดเมื่อไรก็เป็นว่าขาดความพากเพียร ตั้งสติปั้บตั้งแต่ตื่นนอนไม่ให้เผลอกันเลย อยู่อย่างนั้นละ เพราะไม่มีงานอื่นใดทำ มีแต่งานภาวนาเพื่อจะดูละครลิ่งซึ่งมันมีอยู่ในจิต เอาธรรมะตีเข้าไป ๆ จิตก็สงบได้

ถ้าสติตั้งได้ตีมีทางที่จะตั้งตัวได้พระเราหรือนักภาวนาทั้งหลาย สำหรับฆราวาส ญาติโยมเขามีการมีงานหลายด้านหลายทาง สำหรับพระเรามีแต่การทำสมาธิเพียร

เดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา สติกับจิตติดแน่นกันอยู่ตลอดเวลา นี่ตั้งได้ไม่สงสัย ถ้าขาดสติแล้วก็ขาดความเพียร จำคำนี้ไว้ให้ดี ขาดสติเมื่อไรความเพียรก็ขาดไป ถ้าสติตั้งตลอดความเพียรก็ก้าวเดินได้ๆ เริ่มตั้งแต่ความสงบ..จิตใจจะพุ่งชานรำคาญไปไหนเอาสติจับติดๆ ตลอดเวลาตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งหลับ สตินี้ตามติดกับจิตไม่ให้ผลออกไปไหน

นั่นละผู้จะตั้งตัวได้ ตั้งตัวก็คือเข้าสู่ความสงบ ไม่ค่อยพุ่งชานรำคาญ ตั้งสติจับตลอดเวลาก็สงบไปเรื่อยๆ ต่อจากนั้นสติก็เป็นสมาธิ มีความสงบเย็นภายในตัวเอง แต่ไม่ลดละทางด้านสติ ให้จับติดๆ ตลอดเวลา แล้วจิตใจก็ค่อยสงบเข้าไปๆ ต่อไปจิตก็เป็นสมาธิ คือความแน่วหนามั่นคงของจิต นี่เป็นขั้นๆ นะการพิจารณา สติตั้งไว้แล้วตั้งได้ ตั้งจิตตั้งได้ สงบได้ พอสติขาดไปเมื่อไรก็ให้ทราบเสียว่าความเพียรขาดไปเมื่อนั้น ตั้งสติต้องตั้งให้จริงให้จรงทั้งวันทั้งคืน ไม่ให้ผลอ ความเพียรก็เป็นไปตลอดทั้งวันทั้งคืน จากนั้นจิตก็เข้าสู่ความสงบเย็น เย็นลงไปมากๆ สติก็ดีขึ้นเรื่อยๆ

พอจิตมีความสงบ พอที่จะคิดอ่านไตร่ตรองในอรรถในธรรมภาคปัญญาแล้วก็ให้พิจารณาแยกธาตุแยกชั้นๆ ท่านสอนไว้ตั้งแต่เริ่มต้นบวชว่าเกสาคือผม โลมาคือขน นขาคือเล็บ ทันตาคือฟัน ตโจคือหนัง นี้เรียกว่ากรรมฐานห้า เริ่มต้นในการภาวนาเริ่มด้วยเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ อุปัชฌาย์ท่านบวชจึงสอนจุดนี้เป็นสำคัญมาก แล้วเอาอันนี้ไปภาวนาให้มีจิตสงบ ทีแรกเราก็เอาเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ตโจ ทันตา นขา โลมา เกสา ย้อนหน้าย้อนหลังไปเสียก่อน ทีนี้จิตก็ค่อยชานชานาญถอยหน้าถอยหลังได้

จากนั้นก็เน้นหนักลงไป กรรมฐานห้าจะเอาอะไรก็แล้วแต่ที่นี้ เราไม่สืบทต่อไปให้ครบกรรมฐานทั้งห้า กรรมฐานใดที่ถูกต้องกับจริตนิสัยของเรา เราเอานั้นมาประจำเลยที่นี้ เช่นอย่างเกสาๆ จนชานาญ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ตโจ ทันตา นขา โลมา เกสา เป็นภาคพื้นเรียนใหม่ ครั้นต่อมามีความชานชานาญแล้วก็ขึ้นเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ จิตสงบแล้วเราจะเอาอะไรเป็นคำบริกรรมกับความสงบนั้น เช่นว่าเกสาๆ อย่างนั้นก็ได้อะไรโลมาๆ อย่างนั้นก็ได้อะไรว่าไปตามลำดับก็ได้ ทีนี้เราชอบกรรมฐานบทใดก็เอาแต่บทนั้นย่ำลงบทเดียว เช่นเกสาๆ ก็เกสาไปเรื่อย ให้จิตชานชานาญ นั่นท่านเรียกว่าภาวนา

เมื่อชานชานาญแล้วจิตสงบเข้าโดยลำดับเรียกว่าจิตเป็นสมาธิ จากนั้นแยกธาตุแยกชั้นๆ ตั้งแต่ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก ตับ ไต ไล่ พุง เข้าไปโดยลำดับ พิจารณาทวนหน้าทวนหลังจนมีความชานาญ ออกพิจารณาทางด้านปัญญาแยกธาตุแยกชั้นๆ แยกออกเป็นสัดเป็นส่วน ตั้งแต่หนังแต่เนื้อดึงออกไปเป็นกองหนัง กองเนื้อ กองเอ็น กองกระดูก ตับ ไต ไล่ พุง ตีกระจายออกไปแล้วตั้งขึ้นมาเป็นสัดว์บุคคล

เหมือนเดิม แล้วพยายามพิจารณาอย่างนั้น แต่อย่าพิจารณาให้ครบกำหนดเฉยๆ นะ
พิจารณาจนมีความคล่องแคล่ว พิจารณาหนึ่งสองสามไปเฉยๆ ไม่เกิดประโยชน์
พิจารณาอะไรก็ให้จดจ่ออยู่กับกรรมฐานบทนั้นๆ ครั้นต่อมาจิตก็ค่อยกระจายออกไป
ในเรื่องปัญญา

ปัญญาพิจารณาทางด้านปัญญาเกี่ยวกับเรื่องสกลกายนี้ มีการยกย้าย
เปลี่ยนแปลงกันเรื่อย ๆ นะ พิจารณาอย่างนี้แล้วแยกอย่างนั้น พิจารณาอย่างนั้นแยก
อย่างนั้น เอาจนกระทั่งสุภา-อสุภานี้มันกลมกลืนเป็นอันเดียวกัน แล้วที่นี้มันหมด
สภาพของร่างกาย จิตพิจารณาร่างกายจนครบรอบหมดแล้วอิมตัวในการพิจารณา
ร่างกายแล้วไม่อยากจะพิจารณา จิตเข้าสู่ความสงบเข้าไป จากนั้นก็ว่างเข้าไปๆ ร่างกาย
เหล่านี้ก็ค่อยปล่อยไปๆ แต่เอาร่างกายสลบซับซ้อนทบทวนอยู่เสมอ นะ จนกระทั่งจิต
มันชำนาญ ร่างกายของเรานี้มันก็ปล่อยของมันเอง ที่นี้ยังเหลือแต่ความว่างของจิต สติ
จับอยู่กับความว่าง ตั้งอันนี้ขึ้นเรื่อย ตั้งสกลกายที่เป็นหินลับปัญญาตั้งขึ้นเรื่อย ๆ ต่อไป
ตั้งขึ้นไปมันก็ดับ ตั้งขึ้นไปก็ดับ ต่อไปมันก็หยุดทางร่างกาย

มันอิมร่างกายแล้วหยุด พิจารณาแต่เรื่องความว่างกับความรู้อยู่ด้วยกัน แต่
อาศัยอันนี้ละตั้งอยู่เสมอ ไม่ใช่ปล่อยทิ้งทีเดียว มันควรจะปล่อยทิ้งได้มันก็รู้อเอง ถ้ายัง
ไม่ควรปล่อยก็เอาอันนี้สลบเข้าไป ช้าหรือเร็วมันเกิดแล้วมันดับ ช้าหรือเร็วเกิดแล้วดับ
อสุภะอสุภังตามไม่ทันเมื่อถึงขั้นมันเกิดดับๆ แล้วไม่พิจารณาอสุภะอสุภังละ มันอิม
ของมันเอง จากนั้นมีความว่างแล้วนิมิตของร่างกายเข้าไปแทรกซ้อนๆ อยู่เสมอ ต่อไป
มันก็ชำนาญ จิตก็เข้าถึงขั้นว่าง นี่ละการพิจารณา มันอิมของมันแล้วมันปล่อยเอง
ปล่อยแล้วเอาอะไร เมื่อไม่มีร่างกายแล้วเอาอะไร ขั้นว่าง ว่างสลบกับร่างกายต่อไปมันก็
ว่างเข้าไปเรื่อยๆ จิตใจก็ส่งผ่าเผยละเอียดลออเข้าไป จนกระทั่งว่างไปหมดในโลกธาตุ
นี้ กลายเป็นความว่างเปล่าไปเหมือนร่างกายของเรา

นี่ละการพิจารณาภาวนา เมื่อมันอิมตรงไหนแล้วมันก็ปล่อย ถ้ายังไม่อิมก็ไม่
ปล่อย ร่างกายนี้ถ้ามันอิมแล้วมันก็วิ่งเข้าไปอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ที่ว่าอสุภะอสุภัง
เหล่านี้มันผ่านของมัน มันอิมแล้ว เข้าไปหาความเกิดความดับ ความเกิดความดับ
พิจารณาอันนั้นต่อไปมันก็ว่าง ว่างก็ยังเอาสิ่งนี้มาสลบอยู่นั้นแล มันหากจะรู้ในตัวเอง
เมื่อมีผู้แนะไว้แล้วอย่างนี้ต่อไปมันก็ว่างไปหมด จิตกับความว่างอยู่ด้วยกัน สติกับจิต
กับความว่างอยู่ด้วยกันเรื่อยๆ ละเอียดลออเข้าไป มีแต่ยับเยิบๆ แล้วก็ว่างๆ เข้าไป
นั้นจะเข้าถึงจิตเดิม

จิตเดิมแท้ที่ว่า อวิชชาปจฺจยา มันจะเข้าสู่จุดนั้นละ เมื่อพิจารณาพอแล้ว อวิช
ชาปจฺจยา มันก็เบิกตัวมันออกไป ปัญญาอันนี้มันก็บีบกันเข้าไปจนขาดสะบั้นไปหมด

เลย ต่อจากนั้นไม่ถามใครก็ได้ มันหากเข้าใจในตัวเอง พิจารณาอะไรถ้าจิตยังติดตั้มอยู่กับอะไรให้พิจารณาอันนั้นให้มาก เมื่อมันอึดแล้วมันก็เคลื่อนย้ายไปจากการพิจารณาสภาพของกรรมฐานที่นำมากำกับใจมันก็เปลี่ยนของมันไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งมันว่างหมด จิตเมื่อถึงขั้นมันว่างว่าง เราจะพิจารณาร่างกายเมื่อไรเกิดพัดดับพร้อม เราจะแยกธาตุแยกชั้นธ้อย่างนี้ไม่ทัน มีแต่เกิดดับ ดับพร้อม ๆ พร้อมแล้วก็มาอยู่ความว่าง หากฝึกกันอยู่อย่างนั้น จนกระทั่งเกิดปั๊บนี้เราจะพิจารณาว่าเป็นอย่างไร ๆ ไม่ทัน เกิดแล้วดับ ๆ ที่นี้จิตก็อาศัยอันนี้เป็นอารมณ์ เกิดดับ ๆ สติจ่อเข้าไป ๆ จิตจะเคลื่อนย้ายเข้าไปสู่ความละเอียดเรื่อย ๆ

นี่การพิจารณาภาวนาเป็นขั้นเป็นตอนนะ ไม่ถามใครมันก็รู้อเอง เมื่อถึงขั้นตอนของจิตที่กำลังพัวพันอยู่กับกรรมฐานใดมันก็พัวพัน เมื่อมันอึดตัวของมันแล้วมันก็ปล่อยออกมา ปล่อยออกมาแล้วก็มาอยู่ขั้นว่าง ความว่างกับความคิดปรุงมันก็เกิดด้วยกันแล้วก็ดับพร้อมกัน ๆ นี่เรียกว่าการพิจารณาทางด้านปัญญา ปัญญาจะเกิดอยู่ตลอดเวลา เมื่อมีสติติดแนบอยู่แล้วมันจะเกิดของมัน จึงเรียกว่าปัญญาอัตโนมัติ ท่านเรียกว่าภาวนามยปัญญา มันเกิดแล้วดับ ๆ หากเป็นไปอย่างนั้น นี่การพิจารณา

เรื่องภาวนานี้เป็นของสำคัญมากที่เกี่ยวกับเรื่องสติปัญญา แต่ความสงบนี้เอาให้ได้ บริกรรมคำใดจนกระทั่งจิตมันหยุด เพราะคำบริกรรมตีต้อนเข้ามาไม่ให้มันไปยึดไปปรุงกับสิ่งใด มันก็มีแต่ความสงบ ๆ จากความสงบแล้วก็กระจายออกธาตุชั้นธต่างๆ มันเป็นอย่างนี้ แล้วละเอียดเข้าไปเรื่อย สุดท้ายก็มีแต่ความเกิดดับของจิต คิดดีก็ดับ คิดชั่วก็ดับ จิตติดตามกันเข้าไปตลอดเวลา แต่นี้พูดก็ต้องพูดย่อ ๆ อย่างนั้น จะพูดพรรณนาไปนั้นมันลำบาก พูดให้ผู้ฟังทั้งหลายจับได้ ถ้าจับไม่ได้มันก็ไม่ไ้เหตุได้ผลประการใดเลยละ ให้พากันภาวนา สติปัญญาเป็นของสำคัญมาก เมื่อถึงขั้นสติปัญญาแล้วจิตจะหมุนตัวเป็นเกลียวไปเลย ท่านเรียกว่าปัญญาอัตโนมัติ เมื่อถึงขั้นปัญญาอัตโนมัติแล้วมันจะหมุนตัวของมัน หยาบละเอียดมันจะสัมผัสสัมพันธ์กันไปกับจนกระทั่งมันอึดพอ ปล่อยไป ๆ อย่างนั้น นี่ละการภาวนา ให้พากันตั้งอกตั้งใจ

พูดจริง ๆ แล้วผมหายสงสัยหมดแล้ว ที่นำมาสอนหมู่เพื่อนนี้ไม่ได้คุยไม่ได้โอ้อวดอะไร มันหนักแน่นขนาดไหน ลำบากขนาดไหนก็ไม่ถอย ชัดกันไปมันก็มีช่องว่าง ๆ ให้ก้าวเดินได้ เล็ดลอดไปได้ นี่ละปัญญา ไม่จนตรอกคนมีปัญญา สติกับปัญญาติดแนบกันไป ต่อไปก็มีทางเดินได้ แล้วจิตมีความละเอียดล่อเข้าไป ๆ เกิดอะไรกับจิต เกิดรู้ทัน ๆ เกิดรู้ทันดับรู้ทัน นี่เวลามันทันกันแล้วทันอย่างนั้น ปรุงอะไรมันก็รู้ดับพร้อมเสีย มันไม่มีเงื่อนต่อ ถ้าหากว่าสติไม่ดีแล้วปรุงนั้นปรุงนี้ปรุงต่อไปเลย เลยกลายเป็นฟุ้งเฟ้อ ถ้าเอาให้อยู่อย่างที่ว่านี้แล้วไม่ฟุ้งเฟ้อ หดตัวเข้ามา ๆ สุดท้ายก็มาอยู่ที่จิต ไม่อยู่

ที่ไหนละ อยู่ที่จิต แຍ็บออกมาจิตรู้เสียดับเสีย พอแຍ็บออกมาจิตก็รู้เสียดับเสีย หมุน แคบเข้าไปก็ไปอยู่กับจิตแห่งเดียว คิดอะไรไปทางจิตนี้รู้แล้ว สติรู้แล้ว เกิดพับดับ พร้อม ๆ ไม่มีเรื่องมีราวอะไรเป็นเงื่อนต่อ

นั่นละท่านว่าภาวนา ถึงขั้นมันเร็วมันเร็วนะ สติปัญญาเร็วมากทีเดียว พออะไร แຍ็บออกมานี่มันทันหมด ไม่ทันฆ่ากิเลสไม่ได้ กิเลสมันเป็นตัว อวิชชาปจฺจยา หนุ่นให้ เป็นสังขารให้คิดให้ปรุง นั่นละ อวิชชาปจฺจยา สงฺขารรา สงฺขารปจฺจยา วิญญาณํ มัน สืบต่อกันไปเรื่อย ๆ ถ้าเราจะหยุดย่นย่อเวลาได้ผ่านไปเรียบริ้อยแล้วก็พูดง่ายนิดเดียว อวิชชาปจฺจยา สงฺขารรา อวิชชาปจฺจยา วิญญาณํ อวิชชาปจฺจยา นามรูป เรื่อยไปเลย มันเกิดจากนี้ ๆ ทีแรกมันก็ต่อกันไปเสียก่อน ครั้นต่อมาสั้นเข้ามา ๆ เลยะอะไรก็เกิดจาก อวิชชา ๆ ไปหมด เวลามันเร็วมันทันกันอย่างนี้ละ

ขอให้ทุกท่านตั้งใจปฏิบัติ การภาวนามีความทุกข์ความยากความลำบากบ้างไม่ว่าท่านว่าใครก็ตาม คิดดูซิอย่างพระโสณะเดินจงกรมจนฝ่าเท้าแตก นั่นท่านเพียรหรือไม่เพียร เอาขนาดนั้น แล้วองค์หนึ่งหนักไปทางหนึ่ง องค์หนึ่งทางไปทางหนึ่ง หนักไม่ซ้ารอยกัน นี่ก็คือความเพียร ฝ่าเท้าแตกก็คือความเพียร จักขุแตกก็คือความเพียร ไม่ถอยจนจักขุแตกอย่างพระจักขุบาล เป็นอย่างนั้นละ ทางไหนที่จะเป็นไปได้ใน การ ถอดถอนกิเลสให้พากันหนักแน่น

วัดนี้ผมก็ไม่ให้มีงานมีการอะไร ให้มีแต่การภาวนาอย่างเดียว อยู่ที่ไหนให้ดูแต่ จิตของเจ้าของมันเคลื่อนย้ายไปไหนปรุงแต่งเรื่องอะไร สติให้ติดตามตลอดมันก็ไม่ติด ด้านเอนักหนา ถ้าลงสติดีแล้วคิดอะไรก็ดับ ๆ ไม่ได้เกิดเรื่องเกิดราวไปเหมือนแต่ ก่อนที่ไม่มีสติ ให้พากันจดจำเอาอย่างนี้ การภาวนาเป็นของลำบาก แต่เวลาถึงขั้นที่ ดูดดื่มแล้วมันไม่ได้คิดนะเวล่ำเวลา มันดูดดื่มทางอรรถทางธรรมเพื่อความพ้นทุกข์ แล้วดูดดื่มไปเรื่อย เดินจงกรมสักเท่าไรจนจะก้าวขาไม่ออกมันถึงจะออกจากทาง จงกรม คือมันเพลินในการพิจารณาธรรมะ ธรรมะนี้เป็นธรรมะอัตโนมัตติ มันหากหมุน เงื่อนนี้ต่อเงื่อนนั้น เงื่อนนั้นต่อเงื่อนนั้น อยู่อย่างนั้นละเพื่อแก้กิเลส หมุนไปหมุนมาแก้ ไปแก้มากิเลสมันจะมีอำนาจมาจากไหนมากยิ่งขึ้นกว่าสติปัญญาไม่ลดละ มันก็ค่อยหดตัว เข้ามา ๆ ครั้นหดเข้ามาจริง ๆ แล้วก็มาอยู่ที่ อวิชชาปจฺจยา ติไปข้างหลังอวิชชาแตก ด้วยแล้วนั่นละท่านว่าบรรลฺล หรือตรัสรู้ธรรม บรรลฺลธรรม ตรัสรู้ที่ตรงนั้นแหละ

ให้พากันตั้งอกตั้งใจ ทำอะไรอย่าเหยา ๆ แหยะ ๆ มองดูนี้มันขวางตานะกับ พระกับเณรที่อยู่ด้วยกัน พอมองพับมันรู้แล้ว นอกจากว่าไม่พูดเฉย ๆ ใช้หูหนวกตา บอดเอา มันแสดงอันหนึ่งละขึ้นมา คือกิเลสออกหน้า ๆ ธรรมะไม่ทราบว่าจะออกช่องไหน สุดท้ายก็มีแต่สิ่งสมกิเลสในวงกรรมฐานในตัวของเราเองใช้ไม่ได้นะ ตั้งหน้าตั้งตาทำ

อย่าทำเหล่านี้แหละ ๆ แหละ ๆ ทำอะไร มันดูไม่ได้ งานทางโลกก็ไม่ใช่ทำ งานทางธรรมก็ไม่ใช่ทำ ถ้ามีตั้งแต่ปล่อยให้จิตไปตามบุญตามกรรม ถ้าจะทำเป็นธรรมมันฝืนจิต ถ้าจะวิ่งไปตามกิเลสนี่คล้องตัว ๆ ผู้นี้ถึงวันตายมันก็ไม่ได้เกิดประโยชน์อะไรละ มันจะฝืนขนาดไหนชัดกันให้มันเต็มเหนี่ยว ๆ ต่อไปมันก็มีทางเบิกกว้างออกไปได้ ให้พากันจำเอาทุกคน

เทศน์มากก็ไม่ไหวผมเหนื่อย ไม่เหมือนแต่ก่อนละ ให้พากันจำเอา ปฏิบัติให้มันเห็นตัวจิตจริง ๆ เป็นอย่างไร ท่านว่าท่านบรรลุ บรรลุอย่างไร บรรลุที่หัวใจท่าน หัวใจเรานี่ เมื่อมันบรรลุขึ้นแล้วจะไปถามใครอีก ท่านก็เหมือนกัน เราเหมือนกันกับท่านถามอะไร แม้แต่สาวกก็ไม่ถามพระพุทธเจ้า เมื่อมันถึงขั้นที่เป็นอันเดียวกันแล้วไม่ทูลถาม พระพุทธเจ้าองค์ใดก็ดี สาวกองค์ใดก็ดีเมื่อรู้แล้วไม่ไปทูลถามพระพุทธเจ้า เพราะมันสมบูรณ์แบบอยู่ที่ตัวของเราเอง มีเท่านั้นละ วันนี้จะไม่พูดอะไรมาก เหนื่อย ๆ ไม่ใช่เรื่องอะไรละ เหนื่อย ๆ พากันจำเอา หยุดละ พอ พากันกราบได้ละ กราบแล้วไปเลย ตั้งใจปฏิบัติธรรมนะ เอาให้จริงให้จัง อย่าหละ ๆ แหละ ๆ

รับชมรับฟังพระธรรมเทศนาของหลวงตา ได้ที่

www.luangta.com หรือ www.luangta.or.th

และทางสถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน *FM 103.25 MHz*

พร้อมเครือข่ายทั่วประเทศ